

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

MOTORINIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ KROVINIAMS VEŽTI VAIRUOTOJO MODULINĖ PROFESINIO MOKYMO PROGRAMA

(Programos pavadinimas)

Programos valstybinis kodas ir apimtis mokymosi kreditais:

T32104101 – programa, skirta tęstiniam profesiniam mokymui, 20 mokymosi kreditų (suteikiama motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo kvalifikacija)

Kvalifikacijos pavadinimas – motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojas

Kvalifikacijos lygis pagal Lietuvos kvalifikacijų sandarą (LTKS) – III

Minimalus reikalaujamas išsilavinimas kvalifikacijai įgyti: pagrindinis išsilavinimas

Reikalavimai profesinei patirčiai (jei taikomi):

asmuo, siekiantis įgyti šią kvalifikaciją, turi būti ne jaunesnis kaip 21 metų amžiaus ir turėti teisę vairuoti B kategorijos transporto priemonę.

Programa parengta įgyvendinant Europos Sąjungos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis finansuojamą projektą „Kvalifikacijų formavimas ir modulinio profesinio mokymo sistemos kūrimas“ (projekto Nr. VP1-2.2-ŠMM-04-V-03-001).

Programa atnaujinta įgyvendinant iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą „Lietuvos kvalifikacijų sistemos plėtra (I etapas)“ (projekto Nr. 09.4.1-ESFA-V-734-01-0001).

1. PROGRAMOS APIBŪDINIMAS

Programos paskirtis. Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinė profesinio mokymo programa¹ skirta kvalifikuotam motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojui parengti, kuris gebėtų savarankiškai eksploatuoti ir vairuoti C ir CE kategorijų motorinę transporto priemonę, vežti krovinius komerciniais tikslais.

Būsimo darbo specifika. Įgiję šią kvalifikaciją asmenys, turintys vairuotojo pažymėjimą su Europos Bendrijos kodu (95), galės dirbti kelių transporto ir kitose autoparką turinčiose įmonėse. Darbas reikalauja fizinės ištvermės. Darbas gali būti organizuojamas pamainomis. Darbo metu privaloma prisisegti skiriamąjį ženklą, gali būti reikalaujama dėvėti specialiuosius darbo drabužius.

Privalu atlikti sveikatos profilaktinį patikrinimą ir turėti galiojančią vairuotojo sveikatos patikrinimo medicininę pažymą.

Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo darbo priemonės yra C1, C1E, C ir CE kategorijų motorinė transporto priemonė motorinių transporto priemonių junginys kroviniams vežti, įrankiai ir įranga techninei motorinės transporto priemonės priežiūrai, krovimo įranga ir kt.

Baigus modulį „C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės eksploatavimas ir vairavimas“ yra išduodamas pažymėjimas, suteikiantis teisę laikyti teorinių žinių ir praktinių transporto priemonės valdymo įgūdžių ir gebėjimų patikrinimo egzaminą AB „Regitra“*. Baigus modulį „Krovinių vežimas komerciniais tikslais“ yra išduodamas pažymėjimas, suteikiantis pradinę kvalifikaciją vežti krovinius komerciniais tikslais.

¹ Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinę profesinio mokymo programą siekiantis įgyvendinti ar įgyvendinantis profesinio mokymo teikėjas Reikalavimų vairavimo mokykloms apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka turi turėti teisę vykdyti vairuotojų mokymą.

* Vadovaujamasi galiojančiomis teisės aktų nuostatomis.

2. PROGRAMOS PARAMETRAI

Valstybinis kodas	Modulio pavadinimas	LTKS lygis	Apimtis mokymosi kreditais	Kompetencijos	Kompetencijų pasiekimą iliustruojantys mokymosi rezultatai
Ivadinis modulis*					
Bendrieji moduliai*					
Kvalifikacija sudarančioms kompetencijoms įgyti skirti moduliai (iš viso 15 mokymosi kreditai)					
310410001	C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės eksploatavimas ir vairavimas	III	5	Eksplatuoti motorinę transporto priemonę ar motorinių transporto priemonių junginį.	Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio pagrindines sistemas, prietaisus, jų charakteristikas ir veikimą. Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio eksploatacines medžiagas ir jų keitimo periodiškumą. Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio techninius gedimus, jų įtaką aplinkai ir saugiam eismui.
				Identifikuoti ir pašalinti smulkius motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio gedimus.	Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio, atitinkančio EURO reikalavimus, pagrindines sistemas, prietaisus, jų charakteristikas ir veikimą. Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio, atitinkančio EURO reikalavimus, techninius gedimus, jų įtaką aplinkai ir saugiam eismui. Pašalinti smulkius C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio gedimus.
				Vairuoti motorinę transporto priemonę ar motorinių transporto priemonių junginį.	Išmanyti kelių eismo taisykles ir kitus C ir CE kategorijų motorinių transporto priemonių vairavimą reglamentuojančius teisės aktus.

					Pasirengti saugiai vairuoti C ir CE kategorijos motorinę transporto priemonę ir motorinių transporto priemonių junginį. Atlikti manevravimo veiksmus specialioje aikštelėje, laikantis eismo saugumo reikalavimų. Vairuoti C ir CE kategorijos motorinę transporto priemonę ar motorinių transporto priemonių junginį realiomis eismo sąlygomis.
310410002	Krovinių vežimas komerciniais tikslais (95 kodas, asmenims sulaukusiems 21 metų amžiaus)	III	10	Vairuoti motorinę transporto priemonę kroviniams vežti komerciniais tikslais saugiai, tausojant aplinką ir esant įvairioms eismo sąlygoms.	Apibūdinti C ir CE kategorijos motorinės transporto priemonės kinematinės grandinės ir valdymo sistemas, jų charakteristikas ir veikimą. Paašškinti su kelių transportu susijusių teisės aktų reikalavimus, jų taikymą, baudas už jų nuostatų nesilaikymą. Paašškinti riziką, kylančią dėl vairuotojo darbo sąlygų, nelaimingų atsitikimų bei materialinių ir finansinių pasekmių. Imtis atitinkamų veiksmų susidarius avarinei situacijai. Vairuoti motorinę transporto priemonę kroviniams vežti skirtingomis eismo sąlygomis.
				Pakrauti motorinę transporto priemonę deramai laikantis saugos ir tinkamo transporto priemonės naudojimo taisyklių.	Apibūdinti motorinės transporto priemonės krovos darbus. Užfiksuoti ir pritvirtinti krovinį naudojantis krovos įranga. Uždengti krovinį.
				Planuoti ir vykdyti krovinių vežimo veiklą.	Išmanyti krovinių vežimą reglamentuojančius teisės aktus ir dokumentus. Įvertinti transporto priemonės apkrovas, jų įtaką saugiam krovinio vežimui. Pildyti krovinių vežimo dokumentus. Apibūdinti kelio galimiems nusikaltimams užkirtimą. Apibūdinti vairavimo ir poilsio režimo reikalavimus.

					Apibūdinti krovinių vežimo kelių transportu ekonominius ypatumus ir rinką. Paruošti motorinę transporto priemonę perdavimui kitam vairuotojui.
Pasirenkamieji moduliai*					
Baigiamasis modulis (iš viso 5 mokymosi kreditai)					
3000002	Įvadas į darbo rinką	III	5	Formuoti darbinius įgūdžius realioje darbo vietoje.	Susipažinti su būsimo darbo specifiška ir darbo vieta. Įvardyti asmenines integracijos į darbo rinką galimybes. Demonstruoti realioje darbo vietoje įgytas kompetencijas.

* Šie moduliai vykdant tęstinį profesinį mokymą neįgyvendinami, o darbuotojų saugos ir sveikatos bei saugaus elgesio ekstremaliose situacijose mokymas integruojamas į kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms įgyti skirtus modulius.

3. REKOMENDUOJAMA MODULIŲ SEKA

Valstybinis kodas	Modulio pavadinimas	LTKS lygis	Apimtis mokymosi kreditais	Asmens pasirengimo mokytis modulyje reikalavimai (jei taikoma)
Išvadinis modulis*				
Bendrieji moduliai*				
Kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms įgyti skirti moduliai (iš viso 15 mokymosi kreditai)				
<i>Privalomieji (iš viso 15 mokymosi kreditai)</i>				
310410001	C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės eksploatavimas ir vairavimas	III	5	<i>Netaikoma.</i>
310410002	Krovinių vežimas komerciniais tikslais (95 kodas, asmenims sulaukusiems 21 metų amžiaus)	III	10	<i>Baigtas šis modulis: C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės eksploatavimas ir vairavimas</i>
Pasirenkamieji moduliai*				
Baigiamasis modulis (iš viso 5 mokymosi kreditai)				
3000002	Įvadas į darbo rinką	III	5	<i>Baigti visi privalomieji motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms įgyti skirti moduliai.</i>

* Šie moduliai vykdant tęstinį profesinį mokymą neįgyvendinami, o darbuotojų saugos ir sveikatos bei saugaus elgesio ekstremaliose situacijose mokymas integruojamas į kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms įgyti skirtus modulius.

4. REKOMENDACIJOS DĖL PROFESINEI VEIKLAI REIKALINGŲ BENDRŲJŲ GEBĖJIMŲ UGDYMO

Bendrieji gebėjimai	Bendrųjų gebėjimų pasiekimą iliustruojantys mokymosi rezultatai
Bendravimas gimtąja kalba	Parašyti gyvenimo aprašymą, motyvacinį laišką, prašymą, ataskaitą, elektroninį laišką. Bendrauti naudojant profesinę terminiją.
Bendravimas užsienio kalbomis	Bendrauti profesine užsienio kalba darbinėje aplinkoje. Skaityti vežimo, motorinių transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginių eksploatavimo dokumentus užsienio kalba. Rašyti gyvenimo aprašymą, motyvacinį laišką, prašymą, elektroninį laišką.
Matematiniai gebėjimai ir pagrindiniai gebėjimai mokslo ir technologijų srityse	Apskaičiuoti kuro sąnaudas. Atlikti svorio, kiekio ir tūrio skaičiavimus. Maršruto išlaidų apskaičiavimas.
Skaitmeninis raštingumas	Pildyti kompiuteriu dokumentaciją. Ieškoti informacijos internete. Naudotis biuro technika. Naudotis šiuolaikinėmis komunikacijos priemonėmis.
Mokymasis mokytis	Įsivertinti turimas žinias ir gebėjimus. Organizuoti savo mokymąsi. Pritaikyti turimas žinias ir gebėjimus dirbant individualiai ir kolektyve. Parngti profesinio tobulėjimo planą.
Socialiniai ir pilietiniai gebėjimai	Bendrauti su įvairių tipų klientais. Valdyti savo psichologines būsenas, pojūčius ir savybes. Spręsti psichologines krizines situacijas. Pagarbiai elgtis su klientu. Gerbti save, kitus, savo šalį ir jos tradicijas.
Iniciatyva ir verslumas	Suprasti įmonės veiklos koncepciją, verslo aplinkas. Išmanyti verslo kūrimo galimybes. Atpažinti naujas (rinkos) galimybes, panaudojant intuiciją, kūrybiškumą ir analitinius gebėjimus. Suprasti socialiai atsakingo verslo kūrimo principus. Dirbti savarankiškai, planuoti savo laiką.
Kultūrinis sąmoningumas ir raiška	Pažinti įvairių šalies regionų tradicijas ir papročius. Pažinti įvairių šalių kultūrinius skirtumus.

5. PROGRAMOS STRUKTŪRA, VYKDANT TĘSTINĮ PROFESINĮ MOKYMĄ

Kvalifikacija – motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo, LTKS lygis III
Programos, skirtos tęstiniam profesiniam mokymui, struktūra (asmenims, ne jaunesniams kaip 21 metų amžiaus)
<i>Išvadinis modulis (iš viso 0 mokymosi kreditų)</i> –
<i>Bendrieji moduliai (iš viso 0 mokymosi kreditų)</i> –
<i>Kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms įgyti skirti moduliai (iš viso 15 mokymosi kreditų)</i> C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės eksploatavimas ir vairavimas, 5 mokymosi kreditai Krovinių vežimas komerciniais tikslais (95 kodas, asmenims sulaukusiems 21 metų amžiaus), 10 mokymosi kreditų
<i>Pasirenkamieji moduliai (iš viso 0 mokymosi kreditų)</i> –
<i>Baigiamasis modulis (iš viso 5 mokymosi kreditai)</i> Įvadas į darbo rinką, 5 mokymosi kreditai

Pastabos

- Vykdančią tęstinį profesinį mokymą asmens ankstesnio mokymosi pasiekimai įskaitomi švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka.
- Tęstinio profesinio mokymo programos modulius gali vesti mokytojai, įgiję andragogikos žinių ir turintys tai pagrindžiantį dokumentą arba turintys neformaliojo suaugusiųjų švietimo patirties.
- Darbuotojų saugos ir sveikatos ugdymas integruojamas į kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms skirtų modulių turinį, atitinkamas temas mokantis mokytojas turi būti baigęs darbuotojų saugos ir sveikatos mokymus ir turėti tai pagrindžiantį dokumentą.
- Tęstinio profesinio mokymo programose darbuotojų saugos ir sveikatos mokymas integruojamas į kvalifikaciją sudarančioms kompetencijoms įgyti skirtus modulius. Darbuotojų saugos ir sveikatos mokoma pagal Mokinių, besimokančių pagal pagrindinio profesinio mokymo programas, darbuotojų saugos ir sveikatos programos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. ISAK-1953 „Dėl Mokinių, besimokančių pagal pagrindinio profesinio mokymo programas, darbuotojų saugos ir sveikatos programos aprašo patvirtinimo“. Darbuotojų saugos ir sveikatos mokymą vedantis mokytojas turi būti baigęs darbuotojų saugos ir sveikatos mokymus ir turėti tai pagrindžiantį dokumentą.

6. PROGRAMOS MODULIŲ APRAŠAI

6.1. KVALIFIKACIJĄ SUDARANČIOMS KOMPETENCIJOMS ĮGYTI SKIRTI MODULIAI

Modulio pavadinimas – „C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės eksploatavimas ir vairavimas“

Valstybinis kodas	310410001	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	5	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Eksploatuoti motorinę transporto priemonę ar motorinių transporto priemonių junginį.	1.1. Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio pagrindines sistemas, prietaisus, jų charakteristikas ir veikimą.	Tema. C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio paskirtis, naudojimas, didžiausia leidžiamoji masė • Motorinių transporto priemonių kategorijos • Motorinių transporto priemonių paskirtis • Didžiausioji transporto priemonės leidžiamoji masė • Maksimalūs leidžiami transporto priemonių matmenys • Vairavimo ypatumai, susijusieji su dideliais transporto priemonių matmenimis ir mase Tema. Motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio agregatų, valdymo sistemų ir prietaisų paskirtis • Motorinės transporto priemonės bendroji sandara • Motorinės transporto priemonės agregatai, pagrindinės sistemos, jų dalys • Motorinės transporto priemonės pagrindinių sistemų paskirtis ir veikimo principas • Kėbulo (kabino) įrenginiai, prietaisai ir saugos priemonės • Stabdžių antiblokavimo sistemos (toliau – ABS) naudojimo taisyklės • Motorinės transporto priemonės sukabinimo sistemų rūšys, pagrindinės dalys ir veikimas, sujungimo įtaiso naudojimo ir kasdieninės priežiūros taisyklės
	1.2. Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio eksploatacines medžiagas ir jų keitimo periodiškumą.	Tema. Motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio dokumentacija • Dokumentai, privalomi eksploatuojant motorinę transporto priemonę • Dokumentai reikalingi vežant krovinius Lietuvos Respublikoje ir tarptautiniais maršrutais • Motorinės transporto priemonės instrukcija naudotojui • Motorinės transporto priemonės gamintojo techninės priežiūros instrukcija Tema. Motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio priežiūra • Motorinės transporto priemonės pagrindinių sistemų eksploatacija

		• Motorinės transporto priemonės naudojamos eksploatacinės medžiagos ir jų keitimo periodiškumas • Motorinėje transporto priemonėje naudojami eksploataciniai skysčiai, jų parinkimas, keitimo periodiškumas • Padangų sandaros ypatumai, montavimas, teisingas naudojimas ir priežiūra • Padangų slėgis, jų keitimo vietomis tvarka ir periodiškumas • Motorinės transporto priemonės privalomoji techninė apžiūra, periodiškumas ir atsakomybė • Stabdžių įtaisai, greičio ribotuvų pagrindinės dalys, veikimo principas, naudojimo ir kasdieninės priežiūros taisyklės • Motorinės transporto priemonės sujungimo įtaiso naudojimo ir kasdieninės priežiūros taisyklės • Autonominio šildytuvo tikrinimas • Motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio parengimas vilkimui • Sniego grandinių naudojimas
	1.3. Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio techninius gedimus, jų įtaką aplinkai ir saugiam eismui.	Tema. C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio gedimai • Ekologiškas ir ekonomiškas vairavimas, teršalų išmetimo normos, priešgaisrinė sauga • Vairuotojo pareigos, kai motorinė transporto priemonė neatitinka techninių reikalavimų • Motorinės transporto priemonės techninės eksploatacijos gedimų požymiai, jų nustatymo metodai • Gedimai, turintys įtakos aplinkai ir saugiam eismui • Motorinės transporto priemonės techniniai gedimai, dėl kurių yra draudžiamas eksploatavimas ir tolesnis važiavimas su ja • Techniškai netvarkingos motorinės transporto priemonės eksploatavimo įtaka saugiam eismui, aplinkai
2. Identifikuoti ir pašalinti smulkius motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio gedimus.	2.1. Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio, atitinkančio EURO reikalavimus, pagrindines sistemas, prietaisus, jų charakteristikas ir veikimą.	Tema. Motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio gedimų identifikavimas • Motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio, atitinkančių EURO reikalavimus, agregatai ir sistemos • Informacinių motorinės transporto priemonės prietaisų, indikatorių (kontrolės prietaisų) paskirtis • Motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio, atitinkančių

		EURO reikalavimus, gedimų požymiai, turintys įtakos saugiam eismui ir aplinkai • Dažniausiai pasitaikantys motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio gedimai
	2.2. Apibūdinti C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio, atitinkančio EURO reikalavimus, techninius gedimus, jų įtaką aplinkai ir saugiam eismui.	Tema. Motorinės transporto priemonės ir motorinių transporto priemonių junginio mechaniniai gedimai, turintys didžiausią įtaką eismo saugumui ir aplinkai • Vairas • Pakaba • Stabdžių sistema • Padangos • Žibintai • Reflektoriai ir sklaidytuvai • Posūkių rodikliai • Veidrodžiai • Priekinių stiklų valytuvai • Išmetamųjų dujų šalinimo sistema • Saugos diržų ir įspėjamojo garso signalas
	2.3. Pašalinti smulkius C ir CE kategorijų motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio gedimus.	Tema. Motorinės transporto priemonės ar motorinių transporto priemonių junginio gedimų šalinimas • Rato keitimas • Elektros prietaisų saugiklių, šviesos prietaisų lempučių keitimas • Stabdžių sistemos darbinio slėgio užtikrinimas
3. Vairuoti motorinę transporto priemonę ar motorinių transporto priemonių junginį.	3.1. Išmanyti kelių eismo taisyklės ir kitus C ir CE kategorijų motorinių transporto priemonių vairavimą reglamentuojančius teisės aktus.	Tema. Kelių eismo taisyklės • Kelio ženklai ir kelių ženklinimas • Eismo reguliavimo signalai • Manevravimo, sankryžų ir geležinkelio pervažų važiavimo taisyklės • Veiksmai, priverstinai sustojus geležinkelio pervažose • Keleivių išlaipinimo iš priverstinai sustojusios transporto priemonės ir atvažiuojančios bėginės transporto priemonės mašinistui duodamų stabdymo signalų taisyklės • Sustojimo ir stovėjimo draudimo vietos • Greičio apribojimai • Transporto priemonių vilkimo, krovinių (bagažo) ir keleivių vežimo taisyklės • Specialiųjų transporto priemonių eismo ypatumai • Transporto priemonių šviesos prietaisų naudojimo tamsiuoju paros metu ir esant blogam matomumui taisyklės, taip pat eismo ypatumai tokiomis sąlygomis

		- Eismo ypatumai automagistralėse, greitkeluose, tuneliuose, gyvenamosiose zonose ir kiemuose Tema. Atsakomybės rūšys ir jų taikymas už KET, aplinkos apsaugos, darbų saugos, priešgaisrinių reikalavimų pažeidimus, korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas Tema. Vairuotojo pareigos - Vairuotojo pareigos, jo budrumo ir dėmesio kitiems eismo dalyviams svarba - Psichofiziologinės vairuotojo būsenos (dėl alkoholio, narkotikų ir medikamentų poveikio, ligos, nuovargio, buities ir darbo sąlygų, emocijų) ir jų įtaka reakcijai ir dėmesiui, situacijos suvokimui, vertinimui ir optimalių sprendimų priėmimui Tema. Eismo įvykių priežastys ir veiksmai jų metu - Eismo įvykių priežastys, vairavimo rizikos veiksniai, susiję su meteorologinėmis sąlygomis, kelių tipais ir jų danga, paros laiku - Saugus atstumas iki priekyje važiuojančios transporto priemonės, sustojimo ir stabdymo kelias, išsilaikymas jame, esant įvairioms meteorologinėms ir kelio sąlygoms - Specifiniai rizikos veiksniai, susiję su kitų eismo dalyvių menka patirtimi ir labiausiai pažeidžiamais eismo dalyviais: vaikais, pėsčiaisiais, dviratininkais ir neįgaliaisiais - Pavojai, susiję su įvairių transporto priemonių judėjimu, vairavimu ir stabdymu bei skirtingomis vairuotojų apžvalgos zonomis - Stabdymo kelio priklausomybė nuo važiuojančios transporto priemonės greičio, meteorologinių sąlygų, kelio dangos būklės - Priemonės, kurių turi imtis vairuotojas po eismo įvykio ar kito įvykio, įskaitant avarinius veiksmus (įspėjamųjų ženklų išdėstymas, avarinės šviesos signalizacijos įjungimas, keleivių išlaipinimas, pirmosios medicinos pagalbos suteikimas nukentėjusiesiems, gesintuvų naudojimas), teisingų ir išsamių duomenų (informacijos) apie eismo įvykį pateikimas skambinant bendruoju pagalbos telefonu 112 Tema. Su C ir CE kategorijos motorine transporto priemone, krovinio ir keleiviais susiję saugos faktoriai - Garso ir avarinės šviesos signalizacijos - Taupus degalų, teršalų išmetimo ribojimo, saugo diržų, atramų galvai ir vaikų vežimo saugos reikmenų naudojimo taisyklės - Saugos priemonės nuimant ir keičiant ratus - Saugos faktoriai, susiję su krovinio pakrovimu, tvirtinimu, iškrovimu - Ekonominio transporto priemonių vairavimo pranašumai ir faktoriai, turintys įtakos ekonomiškam vairavimui, svarbiausios šio vairavimo taisyklės Tema. C ir CE kategorijos motorinės transporto priemonės, krovinio ir keleivių
--	--	--

		draudimas Tema. Vairavimo ir poilsio režimai • Vairavimo (darbo) ir poilsio režimų reglamentavimas • Tachografų naudojimo taisyklės • Greičio ribotuvų naudojimo taisyklės Tema. Krovinių pakrovimas, tvirtinimas ir iškrovimas • Krovinių pakrovimo, tvirtinimo ir iškrovimo taisyklės • Ypatybes vežant įvairiarūšius krovinius • Krovimo įrangos saugaus naudojimo taisyklės • Atsakomybę už krovinių pakrovimą, pervežimą ir pristatymą pagal sutartas sąlygas
	3.2. Pasirengti saugiai vairuoti C ir CE kategorijos motorinę transporto priemonę ir motorinių transporto priemonių junginį.	Tema. C ir CE kategorijos motorinės transporto priemonės komplektiškumo ir techninės būklės patikrinimas • Padangų, ratų, jų tvirtinimo, vairo, stabdžių (įskaitant ABS), skysčių (variklio alyvos, aušinimo, ploviklio), žibintų, posūkių signalų, garso signalo; priekinio stiklo, langų ir valytuvų būklė • Prietaisų skydelyje esančių kontrolės ir matavimo prietaisų rodmenys • Tachografo tvarkingumas • Oro slėgio, oro balionų, pakabos patikrinimas Tema. Vežamo krovinio saugos faktorių patikrinimas • Kėbulas, bortai, krovinio skyriaus durelės, užraktai • Krovinio tinkamas pakrovimas ir pritvirtinimas • Transporto priemonių sukabinimo įtaiso, stabdžių ir elektros jungties patikrinimas Tema. Taisyklingas įsėdimas į C ir CE kategorijos motorinę transporto priemonę • Tinkamos sėdynės, saugos diržų ir atramos galvai (jei yra) padėties suregulavimas • Galinio vaizdo veidrodėlių suregulavimas
	3.3. Atlikti manevravimo veiksmus specialioje aikštelėje, laikantis eismo saugumo reikalavimų	Tema. Manevravimas C ir CE kategorijos motorine transporto priemone specialioje aikštelėje • Važiavimas atbulomis, neišvažiuojant iš eismo juostos • Apsisukimas riboto pločio juostoje, naudojant atbulinę eigą • Važiavimas riboto pločio juosta, turinčia 90° posūkį į kairę arba į dešinę, priekine ir atbuline eigomis • Transporto priemonės pastatymas į stovėjimo vietą atbuline eiga lygioje vietoje prie važiuojamosios dalies krašto (šaligatvio) lygiagrečiai (tarp stovinių įsivaizduojamų transporto priemonių), paleikant reikiamą tarpą

		• Važiavimas 30–40 km/h greičiu ir tikslus sustojimas nurodytoje vietoje • Pajudėjimas iš vietos įkalnėje • C kategorijos transporto priemonės taisyklingas pastatymas šonu ir galu prie pakrovimo ir iškrovimo vietos (platformos), naudojant atbulinę eigą • Priekabos prikabinimas ir atkabinimas arba atkabinimas ir prikabinimas, esant velkančiajai CE kategorijos transporto priemonei ir priekabai ne vienoje tiesėje • CE kategorijos transporto priemonės važiavimas atbulomis, neišvažiuojant iš eismo juostos ir persirikiuojant į gretimą juostą (dešinę ar kairę) • CE kategorijos transporto priemonės (junginio) taisyklingas pastatytas šonu ir galu prie pakrovimo ir iškrovimo vietos (platformos), naudojant atbulinę eigą
	3.4. Vairuoti C ir CE kategorijos motorinę transporto priemonę ar motorinių transporto priemonių junginį realiomis eismo sąlygomis	Tema. C ir CE kategorijos motorinės transporto priemonės vairavimas • Saugus ir ekonomiškasis vairavimas įprastinėmis eismo sąlygomis • Pajudėjimas po sustojimo aikštelėse, keliuose, išvažiavimas (pasukimas) iš kelio į kitą kelią (aikštelę) • Važiavimas tiesiais keliais, prasilenkimas su priešais važiuojančiomis transporto priemonėmis normaliomis ir riboto pločio sąlygomis • Važiavimas vingiuotais keliais • Privažiavimas prie sankryžų, jų kirtimas; posūkis į dešinę, kairę, apsisukimas • Persirikiavimas eismo juostose • Įvažiavimas (išvažiavimas) į (iš) kelius (kelių), turinčius (turinčių) greitėjimo (lėtėjimo) juostas • Lenkimas, pralenkimas, apvažiavimas kitų transporto priemonių ar važiavimas šalia jų • Važiavimas keliuose, turinčiuose sanktyžas, kuriose eismas vyksta ratu, geležinkelio pervažas, maršrutinio transporto stoteles, pėsčiųjų perėjas, ilgas įkalnes (nuokalnes) • Taisyklingas sustojimas (stovėjimas), išlipimas iš transporto priemonės • Saugus vairavimas tamsiuoju paros metu ir esant blogam matomumui Tema. Rizikos veiksniai vairuojant transporto priemonę • Lauko kliūtis, susiję su transporto priemonės matmenimis • Rizikos veiksniai, susiję su pavojingomis (slidesnėmis) važiuojamosios dalies vietomis (kanalizacijos dangčiais, horizontaliuoju kelių ženkliniu, važiavimu slidžiais viadukais, tuneliais, geležinkelių pervažomis arba stabdymu slidžioje nuokalnėje prieš sankryžą, geležinkelio pervažą, pėsčiųjų perėją ir pan.) Tema. Maršruto planavimas ir parinkimas • Kelių žemėlapių ir atlasų skaitymas (mastelis, sutartiniai ženklai, geografinis tinklas ir

		geografinės koordinatės) • Elektroninių navigacijos sistemų naudojimas
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Nurodyta C, CE kategorijos motorinės transporto priemonės paskirtis, didžiausia leidžiama masė, apibūdintas jos naudojimas. Įvardinti C, CE kategorijos motorinės transporto priemonės agregatai, valdymo sistemos ir pritaisai, nurodyta jų paskirtis, apibūdinti veikimo principai. Įvardinti dokumentai, kurie yra reikalingi eksploatuojant C, CE kategorijos motorinę transporto priemonę. Apibūdinta pagrindinių sistemų eksploatacija, nurodytos eksploatacinės medžiagos, jų ketimo periodiškumas, eksploataciniai skysčiai, jų parinkimas ir keitimo periodiškumas. Įvardintas C, CE kategorijos motorinės transporto priemonės techninės apžiūros periodiškumas, atsakomybė už techniškai netvarkingos motorinės transporto priemonės eksploatavimą. Nurodyti transporto priemonių mechaniniai gedimai, turintys didžiausios įtakos eismo saugumui ir aplinkai, apibūdinti vairuotojo veiksmai nustačius (pastebėjus) gedimą. Pademonstruotos kelių eismo taisyklių žinios. Apibūdintos vairuotojo pareigos, jo budrumo ir dėmesio kietism eismo dalyviams svarba, psichofiziologinės būsenos įtaka reakcijai ir dėmesiui, situacijos suvokimui, vertinimui ir optimalių sprendimų priėmimui. Nurodytos eismo įvykių priežastys, vairavimo rizikos veiksniai, susiję su meteorologinėmis sąlygomis, kelių tipais ir jų danga, paros laiku ir pan. Įvardinti su C, CE kategorijos motorine transporto priemone, kroviniu ir keleiviais susiję saugos faktoriai, draudimo tikslai, rūšys ir rizikos grupės. Pademonstruotas tinkamas pasirengimas saugiai vairuoti C, CE kategorijos motorinę transporto priemonę. Laikantis saugumo reikalavimų atlikti nurodyti manevravimo veiksmai specialioje aikštelėje. Pademonstruotas saugus ir ekonomišką vairavimą realiomis eismo sąlygomis. Pasinaudojus žemėlapiais, atlasais ar navigacijos sistemomis suplanuotas optimalus maršrutas. Tachografas paruoštas važiavimui, atspausdintas techninių duomenų spaudinys.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Teisės aktai, reglamentuojantys transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio vairavimą • Tarptautiniai ir Lietuvos Respublikos teisės aktai, susiję su kelių eismu ir transporto priemonių naudojimu • Kelių eismo taisyklės • Motorinių transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio gamintojų naudotojo vadovai ir instrukcijos <i>Mokymo(si) priemonės:</i> • Eismo reguliavimo priemonės (visų tipų veikiančių šviesoforų modeliai, reguliuotojo signalų schemas) arba atitinkama vaizdinė medžiaga skirta demonstruoti techninėmis priemonėmis • Ketursėlių ir žiedo tipo sankryžų maketai ir įvairių transporto priemonių modeliai važiavimo per sankryžas tvarkai demonstruoti. Važiavimo per kitas sankryžas (įskaitant sankryžas, kur kertasi keliai su keliomis eismo juostomis, yra skiriamoji juosta ar pan.) tvarkai demonstruoti gali būti naudojamos sankryžos, kurios techninėmis priemonėmis ir skaidrėmis demonstruojamos ant magnetinės lentos arba atitinkama vaizdinė medžiaga skirta demonstruoti techninėmis priemonėmis • Kita vaizdinė medžiaga (įskaitant literatūrą, teisės aktus, grafikus, schemas, pavojingas situacijas iliustruojančius pavyzdžius ir pan.) pagal modulio turinį (temas) • Variklių, greičių dėžių, tiltų maketai ar standai, praktiniams darbams atlikti • Motorinių transporto priemonių ar motorinių transporto priemonių junginio remonto, priežiūros ir diagnostikos įranga	

	• Skaitmeninio tachografo veikimo stendas arba kompiuterinė programa • Vaizdinės priemonės, plakatai, schemas • Kelių žemėlapiai, atlasai • Maršruto planavimo kompiuterinė programa • Elektroninė navigacijos sistema Demonstruojama vaizdinė medžiaga turi būti tokio dydžio ir kokybės, kad gerai būtų matoma iš bet kurios mokinio sėdimos vietos. Vaizdinė medžiaga turi būti aiški, lengvai suprantama, be nereikalingų detalių ir klaidų.
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymui pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Mokymo patalpos įrengimas, apšvietimas, šildymas ir vėdinimas turi atitikti Lietuvos higienos normoje HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, mokymo klasėms taikomus reikalavimus. Vienu metu mokymo patalpoje gali būti mokoma tik tiek mokinių, kiek įrengta darbo vietų, tačiau ne daugiau kaip 30 mokinių. C ir CE kategorijos motorinė transporto priemonė, kuri turi: 1) būti su papildoma valdymo įranga vairavimo instruktoriui, kaip nustatyta Mokomųjų transporto priemonių reikalavimuose, patvirtintuose Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2003 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 2B-293 „Dėl Mokomųjų transporto priemonių reikalavimų patvirtinimo“; jei transporto priemonė su automatine pavarų dėže, ji turi turėti papildomą stabdžio pedalą ir pedalą, leidžiantį vairavimo instruktoriui sumažinti variklio sūkius iki mažiausių nepriklausomai nuo mokinio veiksmų; 2) būti paženklintos Kelių eismo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, nustatytais skiriamaisiais ženklais; tokie ženklai apšviečiami iš vidaus, papildomai įrengiami ant automobilio stogo (kabinos); mokant vairuoti, skiriamojo ženklo apšvietimas turi būti įjungtas; 3) būti techniškai tvarkingos, sukomplektuotos pagal nustatytus reikalavimus; 4) būti naudojamos tik mokymo tikslams (mokymo metu). Vairavimo mokymo aikštelė, kuri turi estetiškai atrodyti (būti tvarkinga, švari, ženklavimo linijos turi būti aiškiai matomos, mokant žiemą turi būti nuvalytas sniegas) ir turi būti įrengta pagal Vairavimo mokymo aikštelių ploto ir jų pralaidumo, mokymo elementų įrengimo reikalavimus, patvirtintus Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“. Vairavimo mokymo aikštelėje turi būti įrengti šie mokymo elementai: 1) transporto priemonių stovėjimo vieta (atlikti transporto priemonės techninį komplektiškumo ir tvarkingumo patikrinimą, pasirengti vairavimo mokymui, susipažinti su transporto priemonės valdymo prietaisais); 2) „uždaras“ kelias (maršrutas) (išmokti perjunginėti pavaras ir naudotis pedalais); 3) įkalnė (nuokalnė) (galima panaudoti natūralų vietovės reljefą). Įkalnės pakilimas ir nuokalnės nuolydis turi būti 6–15 %, ilgis toks, kad sustojusi motorinė transporto priemonė būtų įkalnėje (nuokalnėje), o po sustojimo įkalnėje (nuokalnėje) būtų galima netrukdomai toliau važiuoti į priekį; 4) riboto pločio juosta su 90° posūkiu į kairę ir (ar) dešinę; 5) vietos transporto priemonėms statyti lygiagrečiai su šaligatviu, turinčiu bortelį, atbulomis tarp dviejų įsivaizduojamų transporto priemonių (maketų), esančių lygioje vietoje; 6) ribotas plotis apsisukti; 6) eismo juosta važiuoti atbulomis ir persirikiuoti į kitą eismo juostą; 7) pakrovimo ir iškrovimo vieta.

Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka suteiktą teisę dirbti vairuotojų mokytoju ir (arba) vairavimo instruktoriumi; 3) dokumentus, liudijančius, kad Reikalavimų vairavimo mokykloms apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka tobulinasi ir išlaikė kelių eismo taisyklių ir saugaus eismo egzaminą VI „Regitra“.
--	---

Modulio pavadinimas – „Krovinių vežimas komerciniais tikslais (95 kodas, asmenims sulaukusiems 21 metų amžiaus)“

Valstybinis kodas	310410002	
Modulio LTKS lygis	III	
Apimtis mokymosi kreditais	10	
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai	Rekomenduojamas turinys mokymosi rezultatams pasiekti
1. Vairuoti motorinę transporto priemonę kroviniams vežti komerciniais tikslais saugiai, tausojant aplinką ir esant įvairioms eismo sąlygoms.	1.1. Apibūdinti C ir CE kategorijos motorinės transporto priemonės kinematinės grandinės ir valdymo sistemas, jų charakteristikas ir veikimą.	Tema. Motorinės transporto priemonės kinematinų grandinių charakteristikos • Transporto priemonių kinematinės grandinės • Keturtakčio variklio darbo principas ir P-V diagrama • Variklių išorinė greičio charakteristika, sukimo momento, galios samprata, jų tarpusavio ryšys • Variklio galia ir eismo sauga • Variklio pripildymo koeficiento samprata, variklio galios didinimo būdai • Optimalūs sūkliai ir degalų sąnaudos • Pavaros perdavimo skaičius, pavarų tipai • Sankaba, pavarų dėžės, jų tipai, pavarų perdavimo skaičiai, pagrindinė pavana, diferencialas Tema. Motorinės transporto priemonės valdymo sistemos, jų charakteristikos ir veikimas • Transporto priemonės valdymo sistemos • Hidraulinė stabdžių sistema, pagrindiniai mazgai ir jų veikimo principas • Pneumatinė stabdžių sistema, pagrindiniai mazgai ir jų veikimo principas • Stabdymas varikliu, išmetamųjų dujų stabdžio, variklio hidraulinio stabdžio, retarderio veikimo principas • Papildomų stabdymo sistemų naudojimo ypatumai, jų efektyvumas, stabdymas

		nuokalnėse. Darbinio stabdžio ir papildomų stabdymo sistemų kombinuotas naudojimas. Padangos, jų nusidėvėjimo reikšmė saugai • Automobilio traukos jėga. Automobilio galios balansas • Geresnis pavarų ir transporto priemonės inercijos naudojimas. Automobilio traukos dinamika, dinaminis įkalnių pasipriešinimo įveikimas • Automobilio stabdymo dinamika. (jėgos, veikiančios stabdant, stabdymo dinamikos rodikliai, jėgų pasiskirstymas priekinei ir galinei ašims) • Automobilio šoninio slydimo ir virtimo kritinis greitis. ABS ir kitų saugaus vairavimo pagalbinių sistemų veikimas Veiksmai, sugedus transporto priemonei Tema. Ekologiškas (ekonomiškas) motorinės transporto priemonės vairavimas • Santykinų efektyviųjų degalų sąnaudų samprata, charakteristikos • Variklio optimalus sukimo momento išnaudojimas, bėgėjimasis, teisingai pasirenkant pavaras, tolygaus greičio palaikymo režimas • Pavarų optimalaus pasirinkimo specifika prieš įkalnę, įkalnėje, prieš nuokalnę, nuokalnėje • Automobilio inercijos išnaudojimas, aplinkos veiksnių prognozavimas • Oro pasipriešinimo koeficientas, pasipriešinimo riedėjimui, oro pasipriešinimo jėga, greičio įtaka pasipriešinimo jėgom, techninės priemonės šias jėgas mažinti. Oro slėgio reikšmė padangose • Išmetamųjų dujų toksiškumas, Euro 3, 4, 5, 6 standartų reikalavimai • Kietųjų dalelių filtrai, EGR vožtuvo sistema, atrankinė katalitinė redukcija, karbamido tirpalai • Automobilinių variklių degalų cheminė, frakcinė ir elementinė sudėtis. Biodegalai. Priedai degalams
	1.2. Paašškinti su kelių transportu susijusių teisės aktų reikalavimus, jų taikymą, baudas už jų nuostatų nesilaikymą.	Tema. Su kelių transportu susijusių teisės aktų reikalavimai ir taikymas • Reglamentų (EB) Nr. 561/2006, (EEB) Nr. 3821/85 ir AETR nuostatos • Reglamente (EB) Nr. 561/2006 numatytos išimtys ir pasikeitimai lyginant su reglamentu (EEB) Nr. 3821/85 • Baudos už tachografo nenaudojimą ir jo rodmenų klastojimą • Vairuotojų teisės ir pareigos susietos su kelių transportu • Reikalavimai vairuotojo pradinei kvalifikacijai ir kvalifikacijos tobulinimui
	1.3. Paašškinti riziką, kylančią dėl vairuotojo darbo sąlygų, nelaimingų atsitikimų bei	Tema. Vairuotojo vaidmuo vežėjo reputacijai • Reikalavimai vairuotojo elgesiui dėl vežėjo reputacijos • Vairuotojo teikiamų paslaugų svarba vežėjui

	materialinių ir finansinių pasekmių.	• Vairuotojo vaidmuo žmonėms, su kuriais tenka bendrauti • Techninė transporto priemonės priežiūra • Darbo organizavimas, komercinės ir finansinės netinkamų veiksmų pasekmės Tema. Rizika, kylanti dėl vairuotojo darbo sąlygų • Rizika, kurią gali sukelti vairuotojo darbo sąlygos, netinkami judesiai ir neteisingos sėdėsenos padėtys • Rizika, kurią gali sukelti netinkamas transporto priemonės pakrovimas ir iškrovimas Tema. Rizika, nelaimingi atsitikimai, materialinės ir finansinės pasekmės • Rizika, kurią kelia eismas. • Kaimyninių valstybių Kelių eismo taisyklių ypatumai • Kelių eismo nelaimių priežastys • Nelaimingi atsitikimai, kurių gali ištikti kelių transporto sektoriuje, materialinės ir finansinės pasekmės
	1.4. Imtis atitinkamų veiksmų susidarius avarinei situacijai.	Tema. Avarinės situacijos įvertinimas ir elgesys • Avarinės situacijos įvertinimas ir elgesys • Pagalbos iškvietimas, pirmosios pagalbos suteikimas nukentėjusiesiems • Veiksmai kilus gaisrui, atsakymas į smurtą • Avarijos ataskaitų rengimas
	1.5. Vairuoti motorinę transporto priemonę kroviniams vežti skirtingomis eismo sąlygomis.	Tema. Vairavimas specialioje aikštelėje • Taisyklingas įsėdimas į transporto priemonę • Valdymo mechanizmų, signalizacijos, kontrolės, informacijos ir matavimo prietaisų išdėstymas, paskirtis, naudojimas, rodmenų suvokimas • Tachografo paruošimas darbui • Variklio užvedimas, pajudėjimas, važiavimo pradžia, pavarų perjungimas, stabdymas, sustabdymas nurodytoje vietoje • Pakrovimo bei krovinio tvirtinimo įrangos pasirinkimas pagal pateiktą krovinį ir jos patikrinimas • Saugus ir taisyklingas krovinio pakrovimas ir tvirtinimas, iškrovimas • Važiavimas tiesiai ant sausos ir slidžios dangos • Stabdymas ant slidžios dangos, apvažiuojant kliūtį • Stabdymas važiuojant vienos pusės ratais ant slidžios dangos, kitos pusės – ant sausos • Transporto priemonės valdymas atsiradus šoniniam slydimui • Pajudėjimas įkalnėje su sausa ir slidžia danga • Važiavimas nuokalne ir posūkyje su sausa ir slidžia danga

		• Stabdymas nuokalnėje su sausa ir slidžia danga Tema. Vairavimas keliuose • Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) ne gyvenvietėje, keliuose su įkalnėmis ir nuokalnėmis, viena ir keliomis eismo juostomis važiavimo kryptimi, staigiais posūkiais, skirtingomis kelio dangomis • Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) gyvenvietėje, kurioje yra įkalnės ir nuokalnės, viena ir kelios eismo juostos važiavimo kryptimi ir neintensyvus eismas • Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas, vadovaujantis navigacijos prietaisu, dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) gyvenvietėje, kurioje yra įkalnės ir nuokalnės, viena ir kelios eismo juostos važiavimo kryptimi, nereguliuojamos ir reguliuojamos sankryžos, nuvykstant į du ar daugiau nurodytus punktus
2. Pakrauti motorinę transporto priemonę deramai laikantis saugos ir tinkamo transporto priemonės naudojimo taisyklių.	2.1. Apibūdinti motorinės transporto priemonės krovos darbus.	Tema. Motorinės transporto priemonės krovos darbai • Pakuočių ir padėklų tipai • Transporto tara, krovinių pakavimas, markiravimas • Pagrindiniai krovinių, kuriuos būtina įtvirtinti, tipai • Krovos įranga ir jos naudojimas
	2.2. Užfiksuoti ir pritvirtinti krovinį naudojantis krovos įranga.	Tema. Krovinių fiksavimas ir tvirtinimas Tema. Tvirtinimo įtaisai ir jų patikrinimas
	2.3. Uždengti krovinį.	Tema. Krovinio dengimas • Krovinio dengimo būdai • Krovinio dengimo priemonės
3. Planuoti ir vykdyti krovinių vežimo veiklą.	3.1. Išmanyti krovinių vežimą reglamentuojančius teisės aktus ir dokumentus.	Tema. Krovinių vežimą reglamentuojantys teisės aktai ir dokumentai • Vežimų teisinis reguliavimas, krovinių vežimą reglamentuojantys teisės aktai • Vairuotojų ir vežėjų atsakomybė pagal Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvenciją (CMR) • Tarptautinių krovinių pervežimo veiklos vykdymas su trečiosiomis šalimis, muitinės konvencija dėl tarptautinio krovinių gabenimo (TIR sistema) • Prekių ir daiktų deklaravimas, grynųjų pinigų gabenimas, garantijos, gabenamų prekių ir daiktų muitinis statusas, jų atpažinimas ir ženklavimas • Padidintos rizikos krovinių gabenimas, ATP ir ATA sutartys. Dokumentai, reikalavimai vežėjui bei transporto priemonei • Reglamentas (EEB) 2913/92 Bendrijos muitinės kodeksas. Vairuotojo ir vežėjo atsakomybė už muitinės nustatytų reikalavimų nevykdymą. Administracinė ir baudžiamoji

		atsakomybė. Kontrabanda • Europos Bendrijų leidimų, licencijų išdavimo tvarka. Krovinių vežimo sutartimis nustatomi įpareigojimai. Vežėjo ir vairuotojo atsakomybė • Kelionės leidimų naudojimas • Valstybių sienų kirtimo tvarka, reikalinga dokumentacija Tema. Pavojingų krovinių klasifikavimas, identifikavimas • Pavojingų krovinių klasifikavimas, identifikavimas • Reikalavimai vairuotojui ir transporto priemonei, vežant pavojingus krovinius
	3.2. Įvertinti transporto priemonės apkrovas, jų įtaką saugiam krovinio vežimui.	Tema. Motorinę transporto priemonės veikiančios jėgos • Transporto priemonės veikiančios jėgos • Pavarų naudojimas atsižvelgiant į transporto priemonės apkrovą ir kelio profilį • Maksimalūs leidžiami transporto priemonių matmenys, leidžiamos ašies apkrovos, leidžiamos bendrosios masės Tema. Ašių apkrovų apskaičiavimas • Transporto priemonės naudingosios apkrovos apskaičiavimas • Apkrovų pasiskirstymas ir pasekmės dėl per didelės apkrovos • Transporto priemonės stovumas ir svorio centras
	3.3. Pildyti krovinių vežimo dokumentus.	Tema. Krovinių vežimo dokumentai • Krovinių vežimo dokumentai ir jų rengimo tvarka • Tarptautinių krovinių gabenimo važtaraštis (CMR) • TIR knygelė • Deklaracija • ATP ir ATA sutartys • Kelionės leidimai
	3.4. Apibūdinti kelio galimiems nusikaltimams užkirtimą.	Tema. Kelio galimiems nusikaltimams užkirtimas ir prevencinės priemonės • Nusikalstamumo, nelegalių migrantų ir kontrabandinių prekių vežimo užkirtimas, prevencinės priemonės, pasekmės vairuotojui ir vežėjui • Vežėjo ir vairuotojo atsakomybę reglamentuojantys teisės aktai
	3.5. Apibūdinti vairavimo ir poilsio režimo reikalavimus.	Tema. Fizinės ir psichinės sveikatos svarbos supratimas • Vairuotojo darbo psichofiziologija ir profesinis patikimumas • Fizinės ir psichinės gebėjimų svarba, sveika ir subalansuota mityba • Infekcinės ligos ir apsauga nuo jų • Alkoholio, narkotikų ar kitų psichotropinių medžiagų poveikis • Nuovargio ir streso požymiai

		Tema. Vairavimo ir poilsio režimo reikalavimai
	3.6. Apibūdinti krovinių vežimo kelių transportu ekonominius ypatumus ir rinką.	Tema. Krovinių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai ir rinką • Krovinių vežėjų veiklos organizavimas, skirtinga vežimo specializacija • Krovinių vežimo sektoriaus pokyčiai • Vežimas geležinkelių, kelių ir jūrų transportu • Subrangos sutarčių sudarymas • Transporto terminalai Tema. Krovinio vežimo ekonominis pagrindimas • Krovinių vežimo būdai ir optimalaus maršruto parinkimas. Navigacinės sistemos • Krovinio vežimo ekonominis pagrindimas, išlaidų ir sąnaudų nustatymas
	3.7. Paruošti motorinę transporto priemonę perdavimui kitam vairuotojui.	Tema. Motorinės transporto priemonės perdavimas kitam vairuotojui • Motorinės transporto priemonės perdavimo-priėmimo tvarka • Motorinės transporto priemonės paruošimas perdavimui: techninės būklės įvertinimas, sutvarkymas, išvalymas • Motorinės transporto priemonės perdavimo-priėmimo aktų pildymas
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Apibūdintos motorinės transporto priemonės kinematinės grandinės charakteristikos. Apibendrintos motorinės transporto priemonės valdymo sistemos, jų charakteristikos ir veikimas. Apibūdintas ekologiškas (ekonomiškas) motorinės transporto priemonės vairavimas. Paaiškinta rizika, kylanti dėl vairuotojo darbo sąlygų, nelaimingų atsitikimų bei materialinių ir finansinių pasekmių. Paaiškinta fizinės ir psichinės sveikatos svarba. Pademonstruoti atitinkami veiksmai susidarius avarinei situacijai. Parengta avarijos ataskaita. Pademonstruotas motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairavimas skirtingomis eismo sąlygomis. Apibūdinti transporto priemonės krovos darbai. Užfiksuotas ir pritvirtintas krovinys. Patikrinti tvirtinimo įtaisai. Paaiškintos motorinę transporto priemonę veikiančios jėgos. Apskaičiuota ašių apkrova. Apibūdintas kelio galimybės nusikaltimams užkirtimas. Apibūdinti krovinių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai ir rinką. Nustatytos krovinio vežimo išlaidos ir sąnaudos. Paaiškintas vairuotojo vaidmuo vežėjo reputacijai. Pademonstruotas krovinių vežimą reglamentuojančių teisės aktų ir dokumentų išmanymas. Identifikuoti, suklasifikuoti pavojingi kroviniai. Užpildyti krovinių vežimo dokumentai. Motorinė transporto priemonė paruošta perdavimui kitam vairuotojui.	
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	<i>Mokymo(si) medžiaga:</i> • Vadovėliai ir kita mokomoji medžiaga • Teisės aktai, reglamentuojantys transporto priemonių vairavimą • Teisės aktai, reglamentuojantys krovinių vežimą (paminėti modulio temose arba potemėse) • Teisės aktai, reglamentuojantys vežėjo ir vairuotojo atsakomybę (paminėti modulio temose arba potemėse) • Teisės aktai, susiję su kelių transportu (paminėti modulio temose arba potemėse) • Bendrosios gaisrinės saugos taisyklės • Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/59/EB;(OL L 226, 10/09/2003)	

	• Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas EB Nr.561/2006. (OL L 207, 11/04/2006) • Europos sutartis dėl pavojingų krovinių tarptautinių vežimų keliais (ADR) • Europos šalių susitarimas dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važinėjančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR) • Krovinių vidaus vežimo kelių transportu taisyklės • Krovinių, vežamų kelių transporto priemonėmis, išdėstymo ir tvirtinimo taisyklės • Krovinių tarptautinių vežimų kelių transportu taisyklės • Lietuvos Respublikos administracinių teisių pažeidimų kodeksas • Lietuvos Respublikos darbo kodeksas • Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas • Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas • Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas • Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymas • Muitinės konvencija dėl tarptautinio krovinių transporto su TIR knygelėmis • Prekių deklaravimo ir muitinio tikrinimo nuostatai • Reglamentas (EB) Nr.432/2004 • Reglamentas (EB) Nr.1360/2002 • Reglamentas (EEB) Nr.3821/85, Priedas IB • Susitarimas dėl greitai gendančių maisto produktų tarptautinio gabenimo ir gabenimui naudojamų specialių transporto priemonių (ATP) • Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvencija (CMR) <i>Mokymo(si) priemonės:</i> • Krovinių vežimo dokumentų blankų pavyzdžiai • Skaitmeninio tachografo veikimo stendas arba kompiuterinė programa
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Klasė ar kita mokymuisi pritaikyta patalpa su techninėmis priemonėmis (kompiuteriu, vaizdo projektoriumi) mokymo(si) medžiagai pateikti. Praktinio mokymo(si) klasė (patalpa), aprūpinta kompiuterine įranga su internetine prieiga, C kategorijos automobiliu ir (arba) CE kategorijos junginiu, paruoštais krovinių vežimui, krovinių ir taros įtvirtinimo įranga, įvairiais pavieniais įvairių formų kroviniais, tara ir kroviniais ant padėklų, priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonėmis ir higienos įgūdžių mokymo vaizdinėmis priemonėmis. Specialia praktinio mokymo aikšte, su vieta transporto priemonių apžiūrai ir šie specialūs elementai (trasos, zonos), prie kurių turi būti užtikrintas saugus privažiavimas ir nuvažiavimas: o krovinių pakrovimo – iškrovimo vieta (rampa). Ji turi būti tokių matmenų, kad būtų galima saugiai pakrauti ir iškrauti krovinis krautuvais; o nuokalnė (įkalnė) su „U“ formos posūkiu nuokalnės pabaigoje. Šio elemento slidus vientisas paviršius, pagamintas dervos pagrindu, kuris nuolat drėkinamas vandeniu, kad susidarytų slidi danga, turi būti ne mažesnis kaip 80 m ilgio ir ne mažesnis kaip 8 m pločio, kurio nuolydis yra ne mažesnis kaip 6%, su avarine

	zona. Avarinės zonos dydis turi būti ne mažesnis kaip 10 m išorinėje posūkio pusėje, 4 m vidinėje posūkio pusėje ir ne mažesnis kaip 30 m ilgio trasos pabaigoje. Šis elementas taikomas transporto priemonių vairuotojų praktinio vairavimo gebėjimų (stabdymas važiuojant nuokalne, taisyklingas posūkių su slidžia danga pravažiavimas, važiavimo pradžia įkalnėje ir pan.) tobulinimui. asfaltuota dinamine zona su nuolatine slydimo trasa. Asfaltuota dinaminė zona turi būti ne mažiau kaip 150 m ilgio ir ne mažiau kaip 20 m pločio įskaitant avarines zonas. Nuolatinė slydimo trasa (vientisas paviršius, pagamintas dervos pagrindu) turi būti ne mažiau kaip 50 m ilgio, ne mažiau kaip 5 m pločio ir įrengta taip, kad iš kiekvieno nuolatinės slydimo trasos šono liktų ne mažiau kaip 5 m asfaltuotos dinaminės zonos. Asfaltuota dinaminė zona su nuolatine slydimo trasa yra skirta automobilių valdymo įgūdžiams įgyti ar tobulinti. Vairuotojas šioje zonoje gali atlikti įvairius stabdymo pratimus, esant įvairiems transporto priemonės greičiams, taip pat įrodant vairuotojui transporto priemonės greičio įtaką stabdymui ir transporto priemonės valdymui esant įvairioms kliūtims, skirtingai kelio dangai. Asfaltuotos dinaminės zonos su nuolatine slydimo trasa nuolydis gali būti ne didesnis kaip 2%. Nuolatinės slydimo trasos paviršius privalo būti specialiai paruoštas ir nuolat drėkinamas vandeniu ir būti toks, kad susidarytų slidi danga, kuria važiuojant galima sudaryti ekstremalias vairavimo situacijas.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka suteiktą teisę dirbti vairuotojų mokytoju ir (arba) vairavimo instruktoriumi; 3) dokumentus, liudijančius, kad Reikalavimų vairavimo mokykloms apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka tobulinasi ir išlaikė kelių eismo taisyklių ir saugaus eismo egzaminą VI „Regitra“.

6.2. BAIGIAMASIS MODULIS

Modulio pavadinimas – „Įvadas į darbo rinką“

Valstybinis kodas	3000002
Modulio LTKS lygis	III
Apimtis mokymosi kreditais	5
Kompetencijos	Mokymosi rezultatai
1. Formuoti darbinius įgūdžius realioje darbo vietoje.	1.1. Susipažinti su būsimo darbo specifika ir darbo vieta. 1.2. Įvardyti asmenines integracijos į darbo rinką galimybes. 1.3. Demonstruoti realioje darbo vietoje įgytas kompetencijas.
Mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai	Siūlomas baigiamojo modulio vertinimas – <i>įskaityta (neįskaityta)</i> .
Reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliams	Nėra.
Reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai	Darbo vieta, leidžianti įtvirtinti įgytas motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo kvalifikaciją sudariančias kompetencijas.
Reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai)	Modulį gali vesti mokytojas, turintis: 1) Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, nustatytą išsilavinimą ir kvalifikaciją; 2) Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka suteiktą teisę dirbti vairuotojų mokytoju ir (arba) vairavimo instruktoriumi; 3) dokumentus, liudijančius, kad Reikalavimų vairavimo mokykloms apraše, patvirtintame Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-85 „Dėl Reikalavimų vairavimo mokykloms aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka tobulinosi ir išlaikė kelių eismo taisyklių ir saugaus eismo egzaminą VĮ „Regitra“. Mokinio mokymuisi realioje darbo vietoje vadovaujantis praktikos vadovas turi turėti ne mažesnę kaip 3 metų motorinės transporto priemonės kroviniams vežti vairuotojo darbo patirtį.